

INBRENG VERKIEZINGSPROGRAMMA



**VERNIEUWEN
VERSTERKEN
VERBINDEN**



JONGE
KLIMAAT
BEWEGING

VOORJAAR 2020

**OP WEG NAAR INCLUSIEVE
SYSTEEMVERNIEUWING**



INLEIDING

Ons land is uitzonderlijk mooi en daar genieten we elke dag van. Voor toekomstige generaties is dit echter nog niet gegarandeerd. We staan namelijk voor een grote maatschappelijke uitdaging: klimaatverandering. Om de opwarming van de aarde onder de 1.5 °C te houden, dienen we daadkrachtig klimaatbeleid te voeren. We moeten een 1.5-gradensamenleving creëren. Het Klimaatakkoord is een belangrijke stap in de juiste richting. Desalniettemin is er nog veel te winnen.

We moeten de aankomende regeringsperiode niet alleen hard aan de slag met de verduurzaming van Nederland, we moeten ook durven keuzes te maken voor na 2030. De beleidsplannen van nu zijn immers de realiteit van morgen. Derhalve roept de Jonge Klimaatbeweging u op om in te zetten op eerlijk en ambitieus klimaatbeleid. **Eerlijk en ambitieus klimaatbeleid is Vernieuwend, Versterkend en Verbindend met oog voor vandaag en morgen.** Zo voorkomen we een lening op de toekomst en bouwen we aan een bloeiende toekomst met harmonie tussen mens, milieu en welvaart. In deze brief nemen we u mee in hoe we dit in Nederland kunnen vormgeven.

OVER DE JONGE KLIMAATBEWEGING

De Jonge Klimaatbeweging bouwt bruggen tussen jongeren en verenigt de visie op een duurzame toekomst van meer dan 100.000 jongeren verspreid over 72 jongerenorganisaties in de Jonge Klimaatakkoord. Op basis van deze agenda geeft de Jonge Klimaatbeweging u graag enkele bouwstenen mee voor uw partijprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2021.



Afbeelding 1: Ondertekenaars van de Jonge Klimaatakkoord.



VERNIEUWEN, VERSTERKEN, VERBINDEN – In Hoofdlijnen

VERNIEUWEND VERDUURZAMEN

De klimaattransitie biedt enorme kansen voor ons innovatieve land. Grote verandering en lef zijn nodig om Nederland voor 2050 klimaatneutraal te maken. Door *Vernieuwend te Verduurzamen*, met oog voor de lange termijn, behouden we ons sterke vestigingsklimaat, bouwen we aan duurzame systeem*vernieuwing* en gloort de kans om wereldwijd toonaangevend te worden met duurzame innovaties. Om dit voor elkaar te krijgen moeten we voorsorteren op de duurzame samenleving in onderwijs en innovatie. De komende jaren moeten we veel experimenteren met duurzame oplossingen. Verder is toekomstgericht onderwijs het fundament waarop wij onze duurzame economie moeten bouwen.

Actiepunten:

- ✓ Toekomstgericht onderwijs: verweef kennis van duurzaamheid integraal in de eindtermen van het basis en voortgezet onderwijs.
- ✓ Experimenteer: start de transitie naar bezitloos vervoer met de *Green Deal Autodelen III*. Vergroot in de periode 2021-2025 het aantal deelauto's met 400.000 elektrische voertuigen tot een totaal van 500.000 deelauto's.

VERSTERKEND VERDUURZAMEN

De huidige maatschappij wordt gekenmerkt door onzekerheden. Daarom moeten we de duurzaamheidstransitie aanwenden om sectoren te versterken en toekomstbestendig te maken. Biedt ondernemers zekerheid in transitie door ze te voorzien van een duurzaam perspectief op de lange termijn. Laat ondernemers weten waar ze aan toe zijn om onduurzame lock-ins te voorkomen. De Rijksoverheid moet hierbij aan het roer zitten, keuzes durven maken en voor gaan in de transitie. Zo moet de Rijksoverheid in aanbestedingen met echte prijzen werken en de *nieuwe normaal* zetten met ambitieuze duurzaamheids certificering voor alle projecten. Met deze actiepunten bouwen we aan een veerkrachtige samenleving voor vandaag en morgen. Dat is *Versterkend Verduurzamen*.

Actiepunten:

- ✓ Zekerheid in de eiwittransitie: koers op een draai in de verhouding dierlijk : plantaardig eiwit in ons dieet van 60:40 naar 30:70 in 2030.
- ✓ Fiscale Vergroening: verleg belasting van arbeid naar grondstoffen en beloon zo duurzame producten.
- ✓ Maatschappelijke Verantwoord Inkopen: geef duurzame ondernemers de wind in de rug door in aanbestedingen met echte prijzen en ambitieuze duurzaamheids certificering te werken.



VERNIEUWEN, VERSTERKEN, VERBINDEN – In Hoofdpijnen

VERBINDEND VERDUURZAMEN

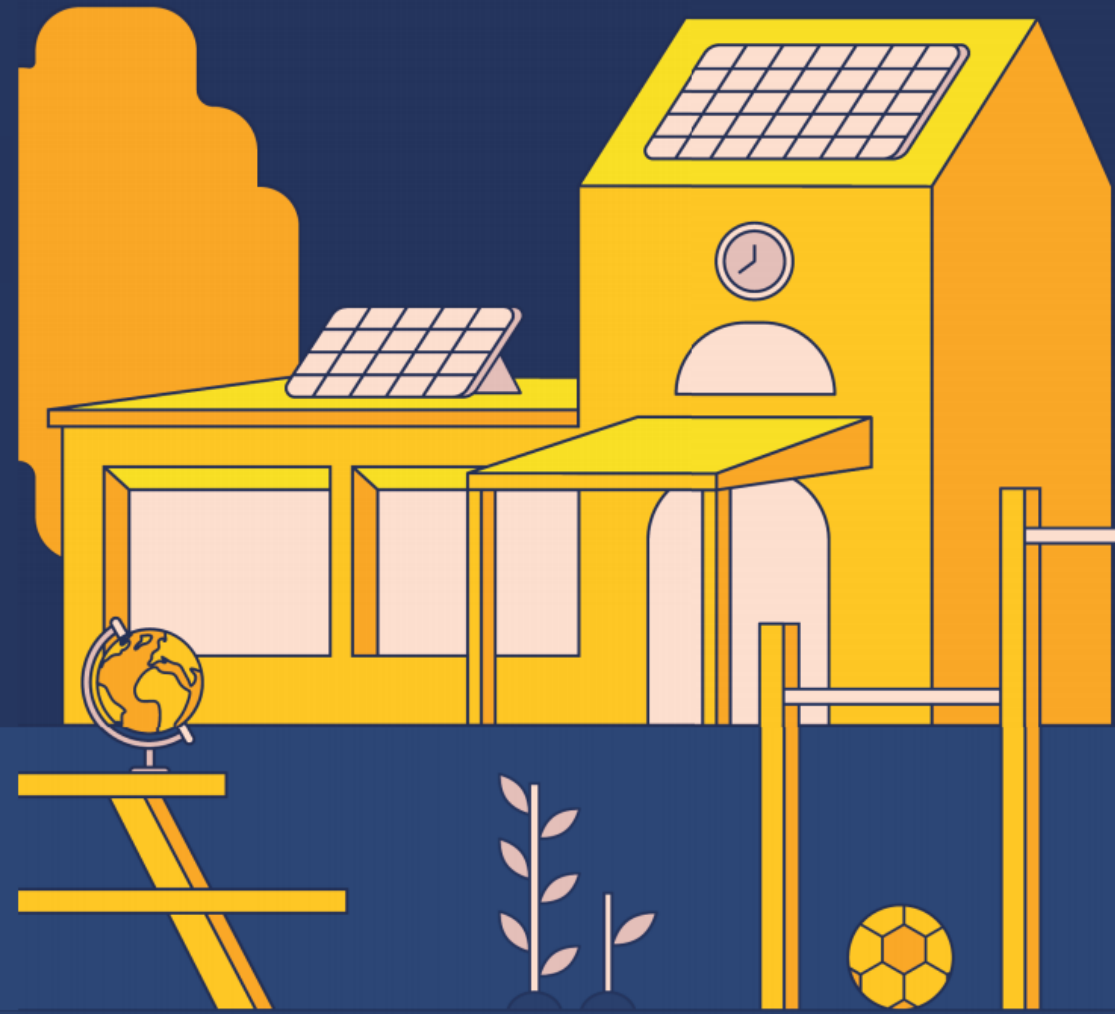
Draagvlak onder huishoudens en ondernemers is het bindmiddel van de duurzaamheidstransitie. We moeten voorkomen dat verduurzaming een splijtzwam wordt in de samenleving. Daarom moeten we bruggen bouwen en oog hebben voor de sociale en maatschappelijke dimensies van deze omwenteling. Door *Verbindend te Verduurzamen* grijpen wij de duurzaamheidstransitie juist aan als kans om de verbinding en de solidariteit in de Nederlandse samenleving hoogtij te laten vieren terwijl we de leefbaarheid van de planeet waarborgen.

Actiepunten:

- ✓ VerduurSamen: gebruik de duurzaamheidstransitie om bestaande scheidslijnen in de samenleving te vervagen.
- ✓ Maak 2 miljard euro vrij voor de ondersteuning van woningcorporaties bij de verduurzaming van sociale huurwoningen in Nederland.
- ✓ Sterke Jongerenparticipatie: gebruik de Generatietoets om jongeren te consulteren voor nieuwe klimaatbeleid op de lange termijn.

I. VERNIEUWEND VERDUURZAMEN

We staan voor een van de grootste uitdagingen van onze tijd. We zullen onze samenleving, economie en levens fundamenteel anders moeten inrichten om de balans tussen mens en planeet te herstellen. We moeten een 1.5-gradensamenleving opbouwen. Dat biedt enorme kansen voor een innovatief land als Nederland. De komende jaren moeten we veel experimenteren met duurzame oplossingen en hier lering uit trekken. Tegelijkertijd moeten we alle Nederlanders vaardig maken in de transitie met toekomstgericht onderwijs en scholing. Dat is het fundament voor de transitie. Door *Vernieuwend te Verduurzamen*, met oog voor de lange termijn, kunnen we ons sterke vestigingsklimaat behouden, bouwen we aan duurzame systeem*vernieuwing* en gloort de kans om wereldwijd toonaangevend te worden met duurzame innovaties.





Toekomstgericht onderwijs: Leren voor Morgen

Vorbereiding begint bij de schoolbanken. Toekomstgericht onderwijs en scholing is essentieel om als Nederland vandaag en morgen koploper te zijn in duurzame innovaties. We leven in een tijdperk van grote maatschappelijke transitie. Een toekomstbestendige beroepsbevolking is er daarom één die kan floreren in snel veranderende omgevingen en complexe transitie kan versnellen. Het integraal verankeren van de Sustainable Development Goals in het curriculum, het leerproces en de ontwikkeling van werknemers draagt hieraan bij. Deze kennis moet worden overgebracht op een manier die leerlingen klaarstoomt voor de complexe samenleving. Werkvormen dienen leerlinggericht, waardengeoriënteerd, interdisciplinair en actie- en handelingsgericht te zijn. Daarnaast moeten ze complexiteit, samenhang, participatie, samenwerking en een onderzoekende houding stimuleren. Dit alles vindt plaats in een leeromgeving die als voorbeeld dient voor de circulaire maatschappij. Sterk, toekomstgericht onderwijs en scholing laat scholieren en werknemers floreren in een samenleving in transitie. Zo maken we Nederland innovatief en adaptief in een snel veranderende wereld.

Actiepunten:

- ✓ Verweef kennis van duurzaamheid integraal in de eindtermen van het basis en voortgezet onderwijs.
- ✓ Leer scholieren en werknemers te floreren in een samenleving in transitie door expliciet aandacht te besteden aan complexiteit, samenhang en participatie in onderwijs en scholing.

Innovatieve Mobiliteit Mobility as a Service als export product

Een belangrijke sector die vraagt om innovatie is de mobiliteitssector. In een dichtbevolkt land als Nederland dient de verduurzaming van onze mobiliteit hand in hand te gaan met de verbetering van de mobiliteit van de burgers. Nederlandse innovaties en oplossingen op dit gebied vormen een toonaangevend exportproduct voor dichtbevolkte gebieden wereldwijd. Laat Nederland daarom vooroplopen in de mobiliteitstransitie en zet vol in op de transitie naar Mobility as a Service (MaaS).

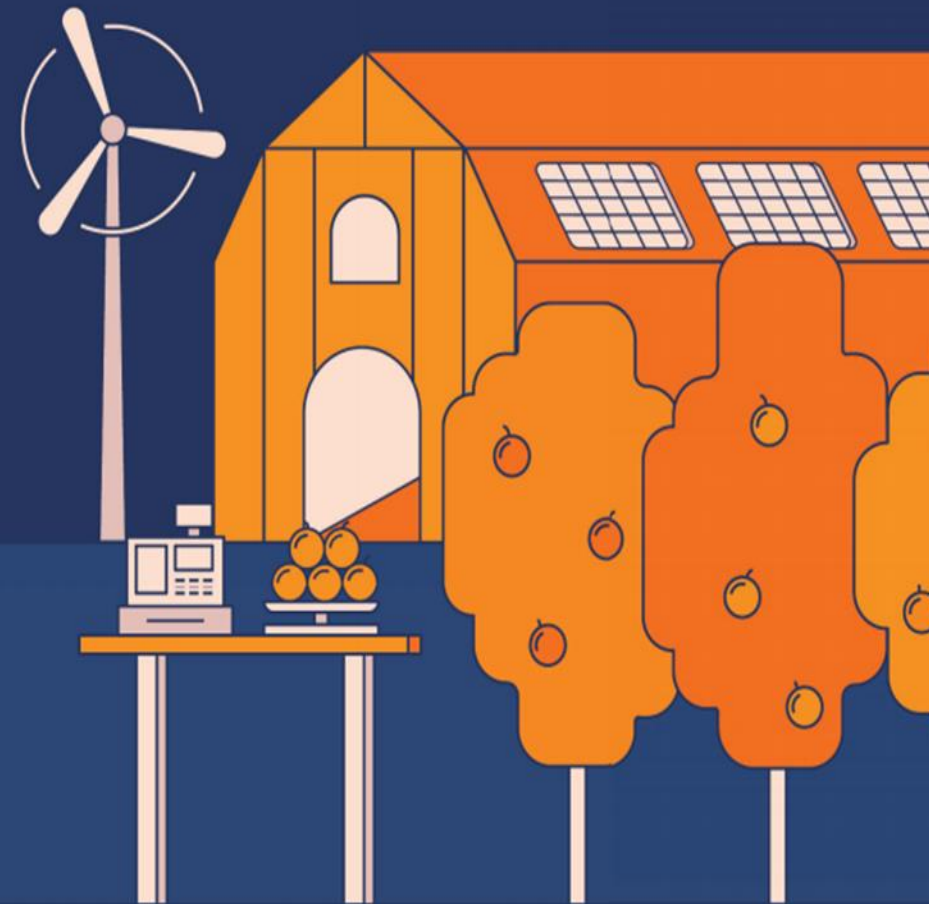
Een MaaS-systeem kenmerkt zich door een combinatie van elektrische deelmobiliteit, een fijnmazig OV-netwerk, en een overkoepelend platform dat de modaliteiten aan elkaar laat aansluiten. De opbouw van een MaaS-systeem resulteert in betere bereikbaarheid, lager ruimtegebruik en efficiënt gebruik van elektrische deelvoertuigen. Onderstaande maatregelen verzekeren Nederland van een koploperrol in de mobiliteitstransitie.

Actiepunten:

- ✓ Verhoog investeringen in het OV en deelmobiliteit met 1 miljard euro naar jaarlijks 3,5 miljard euro voor een fijnmaziger spoornetwerk, de uitrol van Mobility as a Service en een uitbreiding van het programma Hoogfrequent Spoorvervoer.
- ✓ Zet in op MaaS door doelen voor de modal shift kwantitatief te verankeren bij de inrichting van het Mobiliteitsfonds.
- ✓ Start de transitie naar bezitloos vervoer met de **Green Deal Autodelen III**. Vergroot het aantal deelauto's met 400.000 elektrische voertuigen tot een totaal van 500.000 deelauto's.

II. VERSTERKEND VERDUURZAMEN

De huidige maatschappij wordt gekenmerkt door onzekerheden. Daarom moeten we de duurzaamheidstransitie aanwenden om sectoren te versterken en klaar te maken voor de toekomst. Met het bieden van een zeker, duurzaam perspectief voor op de lange termijn, bieden we ondernemers en burgers handvatten onderweg naar een toekomst met harmonie tussen mens, milieu en welvaart. De Rijksoverheid zit hierbij aan het roer, durft keuzes te maken en gaat voorin de transitie. Zo kunnen ondernemingen door de turbulente wateren van de transitie worden geloodst. Door te gaan voor *Versterkend Verduurzamen* bouwen we aan een sterke, flexibele samenleving voor vandaag en morgen.





Veerkrachtig Voedselsysteem: Zekerheid in Transitie

Een veerkrachtig voedselsysteem is een belangrijk kernpunt van Versterkend Verduurzamen. Belangrijke componenten hierin zijn een volhoudbaar perspectief voor boeren, samenhangend met een gezond en duurzaam dieet. Versterk daarom de agrarische sector door een lange termijnperspectief te geven op onder andere de duurzame omvang van de veestapel in Nederland. Pak dit integraal op door het te combineren met een reductie in de consumptie van dierlijke eiwitten. Koers op een draai in de verhouding dierlijk : plantaardig eiwit in ons dieet van 60:40 naar 30:70 in 2030. Dit past in een gezond dieet binnen een veerkrachtig voedselsysteem.

Maak daarnaast gebruik van de grote bereidwilligheid van boeren om duurzamer te produceren, door ze te helpen met de risico's die gepaard gaan met de overgang naar een meer duurzame vorm van landbouw. Bied boeren inkomen-risicodekking voor duurzame investeringen.

Actiepunten:

- ✓ Investeer 1 miljard euro extra in de warme sanering van varkens- en veehouderijen om de stikstof-, methaan- en CO₂-uitstoot te reduceren.
- ✓ Zet in op de eiwittransitie. Koers op een draai in de verhouding dierlijk : plantaardig eiwit in ons dieet van 60:40 naar 30:70 in 2030.
- ✓ Faciliteer dat boeren duurzamer en minder grootschalig gaan produceren met bijvoorbeeld inkomen-risicodekking voor duurzame investeringen.

Richtinggevende Overheid: Fiscale vergroening en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Als fakkeldrager van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen met een portefeuille van € 73 miljard kan de overheid de markt in beweging brengen voor de realisatie van de klimaatambities. Als launching customer moet de Rijksoverheid ambitieuze duurzaamheids-certificering als *nieuwe normaal* zetten. Ook moet de Rijksoverheid zich committeren om met echte prijzen te werken door de milieukosten in de prijs op te nemen. Zo krijgen toekomstbestendige ondernemers, die al werken met echte prijzen, de wind in de rug met de verschillende overheden als launching customer.

Verder dienen we zuinig om te gaan met de waardevolle grondstoffen die steeds schaarser worden. Een duurzame economie is daarom bij uitstek ook een circulaire economie. De circulaire economie is arbeidsintensief en grondstof-extensief. In het huidige belastingstelsel wordt er vooral geïnd op arbeid. Verleg daarom belasting van arbeid naar belasting op grondstofgebruik en beloon duurzame producten met belastingvoordeel. Dit kan zonder de algehele belastingdruk te verhogen. Deze fiscale vergroening maakt circulair grondstofgebruik aantrekkelijk en creëert ook nog eens werkgelegenheid. Dát is Versterkend Verduurzamen.

Actiepunten:

- ✓ Zet als Maatschappelijk Verantwoorde Inkoper de *nieuwe normaal* door met echte prijzen te werken en ambitieuze duurzaamheids-certificering uit te vragen.
- ✓ Verleg belasting van arbeid naar grondstoffen en beloon duurzame producten om de circulaire economie te versterken en banen te creëren.

III. VERBINDEND VERDUURZAMEN

De duurzaamheidstransitie staat of valt met het draagvlak onder huishoudens en ondernemers. We moeten het menselijk milieu op orde brengen willen we het ecologisch milieu op orde brengen. De huidige omwenteling gaat gepaard met grote sociale en maatschappelijke uitdagingen. Door oog te hebben voor deze uitdagingen, voorkomen we dat verduurzaming een splijtzwam wordt in de samenleving. We grijpen verduurzaming daarentegen juist aan als kans om bruggen te bouwen, over sociale scheidslijnen heen. Door Verbindend te Verduurzamen laten we verbinding en solidariteit hoogtij vieren in de Nederlandse samenleving terwijl we de leefbaarheid van de planeet waarborgen.





VerduurSamen: Iedereen doet mee

Het overgrote deel van de Nederlanders erkent dat het klimaat verandert en dat menselijk handelen daarbij een rol speelt. Om draagvlak in de samenleving voor verduurzaming te behouden moet het voor iedereen echter wel mogelijk zijn mee te doen in de duurzame samenleving. Niemand mag aan de zijlijn komen te staan. De beprijzing van onduurzaam gedrag moet niet tot ongewenste gevolgen leiden, zoals energie- en mobiliteitsarmoede. Het moet niet mogelijk zijn dat hoge inkomens met een gesubsidieerde warmtepomp zitten terwijl lage inkomens een stijgende gasrekening hebben. Voorkom daarom dat lagere inkomens verhoudingsgewijs meer bijdragen aan klimaatbeleid dan rijkere huishoudens.

Grijp daarentegen juist de kans om Verbindend te Verduurzamen door met klimaatmaatregelen ook scheidslijnen in de samenleving te verkleinen. Laat subsidies voor verduurzaming bijvoorbeeld meer dan nu het geval is toekomen aan de mensen met een kleine beurs. Door juist minder welvarende mensen op een haalbare en betaalbare manier de vruchten van een duurzame levensstijl te laten ervaren, kan iedereen meedoen op weg naar een duurzame samenleving.

Actiepunten:

- ✓ Maak 2 miljard euro vrij voor woningcorporaties bij de verduurzaming van sociale huurwoningen in Nederland.
- ✓ Evalueer (ex ante) wetten en subsidies voor duurzaamheid op sociaal-maatschappelijke gevolgen.
- ✓ Verzeker klimaatrechtvaardigheid met een eerlijke lusten- en lastenverdeling. Laat ook multinationals verhoudingsgewijs evenveel betalen voor verduurzaming als mkb'ers.

Sterke Jongerenparticipatie: Op weg naar de nieuwe normaal

De beleidsplannen van nu zijn de realiteit van morgen. We dienen nu belangrijke keuzes te maken voor op de lange termijn voor onze energievoorziening, de gebouwde omgeving en onze toekomstige mobiliteit. Jongeren moeten het langst met deze keuzes leven, dus is het van groot belang dat de ideeën van jongeren voor een duurzame toekomst worden meegenomen in de beleidsvorming. Zo voorkomen we een lening op de toekomst.

De transitie naar een duurzame samenleving daagt jongeren uit om te doen waar ze het beste in zijn: het bedenken van innovatieve ideeën en patroon doorbrekende concepten, met oog voor het gemeenschappelijk belang. Betrek jongeren daarom bij de uitvoering van het Klimaatakkoord en toets nieuw klimaatbeleid aan de visie van jongeren op een duurzame toekomst. En door ook verbindend te verduurzamen tussen generaties kan ervaring worden versterkt met jonge, patroon doorbrekende ideeën. Zo verzekert sterke, representatieve jongerenparticipatie draagvlak in de samenleving. Niet alleen vandaag, maar ook morgen.

Actiepunten:

- ✓ Gebruik de Generatietoets ook om jongeren te consulteren voor nieuw klimaatbeleid op de lange termijn.
- ✓ Betrek jongeren bij de uitvoering van het Klimaatakkoord door ze deel te laten nemen aan de uitvoeringstafels.
- ✓ Nodig jongeren uit bij de kabinetsformatie op het onderwerp klimaatbeleid.



Ondertekenaars van de Jonge Klimaatagenda

Ten slotte doet de huidige coronacrisis ons eraan herinneren hoe belangrijk het is om politiek beleid bij grote maatschappelijke uitdagingen te baseren op een sterke wetenschappelijke basis. Derhalve verwacht de Jonge Klimaatbeweging dat de nieuwe regering dit ook doet voor het klimaatvraagstuk door onder andere adviezen van het IPCC op te volgen. Dit houdt in dat de nieuwe regering zich nationaal en internationaal ten volste inzet voor het realiseren van een 1.5-gradensamenleving zodat we de wereldwijde opwarming tot maximaal 1,5°C beperken.

Door in de komende regeringsperiode vernieuwend, verbindend en versterkend te verduurzamen bouwen we aan een toekomstbestendig Nederland en voorkomen we een lening op de toekomst. Met eerlijk en ambitieus klimaatbeleid verzekeren we ons van:

- ✓ Een toekomst waarin we genieten van harmonie tussen mens, milieu en welvaart.
- ✓ Een toekomst waarin iedereen meedoet in de duurzame samenleving en niemand aan de zijlijn staat.
- ✓ Een toekomst waarin onze kinderen duurzaamheid als de *nieuwe normaal* zien.

Namens de Jonge Klimaatbeweging en alle jongeren in Nederland: we rekenen op u!

Met vriendelijke groet,

Werner Schouten

Voorzitter Jonge Klimaatbeweging



CONTACT

Werner Schouten

Voorzitter Jonge Klimaatbeweging

voorzitter@jongeklimaatbeweging.nl

06 2166 4330

Joris Overmeer

Vice-voorzitter Jonge Klimaatbeweging

politiek@jongeklimaatbeweging.nl

06 2716 7527

BEZOEKADRES

Jonge Klimaatbeweging

Helling 150

3523 CC Utrecht

info@jongeklimaatbeweging.nl

jongeklimaatbeweging.nl

[Twitter](#)

[Facebook](#)

**OP WEG NAAR INCLUSIEVE
SYSTEEMVERNIEUWING**



JONGE
KLIMAAT
BEWEGING